

aanbieden

werkw. [bood aan, h. aangeboden]

zeggen dat iemand iets mag hebben of gebruiken of dat je bereid bent iets voor iemand te doen

kan ik u iets te drinken aanbieden?

aandachtig

bijv. naamw.

terwijl iemand goed oplet

ze luisterden aandachtig

aangezien

ook: aangezien

voegw.

omdat

aannemen

ww [nam aan, h. aangenomen]

1

laten blijken dat je iets wilt hebben dat wordt aangeboden, met zijn handen vastpakken

waarom wil hij dat geschenk niet aannemen?

een boodschap voor iemand aannemen = luisteren naar een mededeling voor iemand anders en die later aan die persoon doorgeven

2

geloven, ervan uitgaan dat het zo is

ik neem aan dat we deze zomer weer naar Frankrijk gaan met vakantie

neem dat nou maar van mij aan = geloof dat nou maar

3

goedkeuren, akkoord gaan met

een voorstel aannemen

4

toelaten als werknemer, student, lid enz., in dienst nemen

het restaurant heeft een nieuwe kok aangenomen

aangenomen worden voor een baan

5

(een kind) adopteren

6

een (ander) geloof, naam enz. kiezen

aantekening

de (v) [mv: -en]

1

het aantekenen, opgeschreven opmerking

2

verklaring op een diploma die extra bevoegdheden aangeeft

aantonen

ww [toonde aan, h. aangetoond]

1

laten zien, tot uiting brengen

aantonende wijs = werkwoordsvorm die een werkelijkheid uitdrukt

2

bewijzen

aantreffen

ww [trof aan, h. aangetroffen]

ontmoeten, vinden

aanvankelijk

bijv. naamw.

in het begin

aanvankelijk had ik geen vertrouwen in deze onderneming

aanwezig

bijv. naamw.

1

op een bepaalde plaats

is iedereen aanwezig?

2

beschikbaar, in voorraad

er zijn geen reserveonderdelen aanwezig

aanwijzing

de (v) [mv: -en]

1

het aanwijzen, het vertellen of laten zien hoe iets gedaan moet worden

als je zijn aanwijzingen volgt, komt het goed

2

informatie waardoor iets duidelijker wordt, inlichting

heeft de politie al aanwijzingen over de mogelijke dader?

achterblijven

ww [bleef achter, is achtergebleven]

1

achter anderen blijven, niet mee kunnen komen

2

niet met de anderen vertrekken

alleen achterblijven = alleen blijven door vertrek of overlijden, vooral van de levenspartner

actie

(zeg: aksie)

de (v) [mv: -s, actiën]

1

handeling, beweging

met een snelle actie kon de bestuurder de hond ontwijken

in actie komen = iets ondernemen, handelend optreden

de politie kwam in actie tegen de demonstranten

2

iets wat mensen gezamenlijk ondernemen om een bepaald doel te bereiken

de leraren voeren actie voor hogere lonen

actief

I **bijv. naamw.**

1

in werking, werkend, bezig

in actieve dienst = in werkelijke dienst, waarbij iemand ook echt de functie uitoefent

een taal actief beheersen = een taal kunnen spreken en schrijven

2

die dingen doet, met daden

iets actief steunen

taalk. een actieve zin = een zin in de bedrijvende vorm (i.t.t. de lijdende vorm met het hulpwerkwoord worden)

II **het** [mv: activa]

1

werkelijk bezit

2

Belg. ook iets op zijn actief hebben = iets verwezenlijkt, gepresteerd hebben

adviseren

(zeg: -zìrən)

ww [adviseerde, h. geadviseerd]

1

aanraden, zeggen dat iemand iets beter kan doen

iemand adviseren naar bed te gaan

2

als deskundige ergens informatie en advies over geven

iemand adviseren betreffende een hypotheek

afbeelding

de (v) [mv: -en]

1

het afbeelden

2

iets dat iets anders weergeeft in de vorm van een tekening, foto enz., plaatje

een boek met afbeeldingen

afgeven

I **ww** [gaf af, h. afgegeven]

1

aan iemand geven, overhandigen

de bezorger gaf het pakje af

2

kleurstof loslaten, ergens anders vlekken op maken

dit rode hemd heeft afgegeven op de rest van de was

3

negatief spreken over

op iemand of iets afgeven = heel negatief over die persoon of die zaak spreken

mijn collega's geven af op onze manager

II **wkd ww**

min. omgaan

zich afgeven met = contact hebben met, omgaan met

afhankelijk

bijv. naamw.

die steun nodig heeft, niet zelfstandig

afhankelijk van = wat beïnvloed wordt door, bepaald wordt door

of we gaan, is afhankelijk van het weer

afkorting

de (v) [mv: -en]

verkort geschreven of uitgesproken woord of woorden

m.b.t. is de afkorting van 'met betrekking tot'

afsluiten

I ww [sloot af, h. afgesloten]

1

door sluiten ontoegankelijk maken

een weg afsluiten

2

op slot doen

een deur afsluiten

3

helemaal dichtmaken

een vat luchtdicht afsluiten

4

de toevoer versperren

het gas, de elektriciteit afsluiten

5

beëindigen

ze sloot haar optreden af met een liedje

6

aangaan

een verzekering afsluiten

II wkd ww

zich afzonderen

zich afsluiten voor iets = er niets mee te maken willen hebben, er niets over willen horen enz.

afspreken

ww [sprak af, h. / is afgesproken]

een afspraak maken

afvragen

wkd ww [vroeg af, h. afgevraagd]

nadenken over, zichzelf de vraag stellen

afwisseling

de (v) [mv: -en]

verandering, verschillende soorten dingen, activiteiten enz.

voor de afwisseling gaan we dit jaar eens niet naar het buitenland op vakantie

een programma met veel afwisseling

afzonderlijk

bijv. naamw.

apart, een voor een

alle leerlingen van de klas moesten afzonderlijk bij de rector komen

algemeen

I bijv. naamw.

1

van, wat te maken heeft met, bij, iedereen of alles

algemene ontevredenheid

2

wat te maken heeft met het grote geheel, zonder bijzonderheden

3

wat overal de gewoonte, gebruikelijk is

4

vaag, zonder concrete informatie

de directeur hield een algemeen verhaal

II het

het geheel, alles en iedereen, de hele maatschappij

tot nut van het algemeen

over of in het algemeen = gewoonlijk, meestal

alleen

I bijv. naamw.

zonder anderen of iets anders

kan ik je even alleen spreken? = zonder dat er anderen bij zijn

laat me niet alleen = verlaat me niet, help me

hij alleen kan dat = verder kan niemand anders dat

II bijw.

1

slechts, niet meer dan

ik heb alleen maar een fiets, geen brommer of auto

2

echter

ik wilde je een computer geven, alleen was die zo duur

3

op voorwaarde dat

ik ga met je op vakantie, alleen gaan we dan wel vliegen en niet met de auto

alsof

voegw.

op een manier of

hij doet alsof hij hier de baas is

alsof dat nu nog iets uitmaakt! = dat maakt nu helemaal niets meer uit

behoefte

de (v) [mv: -n, -s]

wat nodig is, wat iemand graag wil

ik heb behoefte aan slaap

zijn (natuurlijke) behoefte doen = plassen of poepen

behoren

ww [behoorde, h. behoord]

1

bezit zijn van

mijn hart behoort aan jou

2

onderdeel vormen van, ergens bij horen

tijgers behoren tot de katachtigen

3

moeten

je behoort je huiswerk te maken

naar behoren = zoals het hoort, zoals verwacht wordt

bekende

de [mv: -n]

iemand die je kent

ik kwam in de stad een bekende tegen

belang

het [mv: -en]

wat iemand raakt omdat zijn voordeel ermee gemoeid is of omdat het zijn

nieuwsgierigheid, genegenheid e.d. wekt

het is in je eigen belang dat je slaagt

ergens belang in stellen = ergens in geïnteresseerd zijn

van belang zijn = belangrijk zijn

het algemeen belang = wat de hele samenleving raakt

een belang hebben in een onderneming = er geld in hebben geïnvesteerd

iemand belangen behartigen = iemands zaken waarnemen

een drukte van belang = een grote drukte

benodigd

bijv. naamw.

die of wat nodig is voor iets

de benodigde kennis, het benodigde geld

benoemen

ww [benoemde, h. benoemd]

1

aanstellen in een functie

iemand benoemen tot minister

2

de naam noemen

ik kan die vogel niet benoemen

3

een naam geven

een gevoel benoemen

beredeneren

ww [beredeneerde, h. beredeneerd]

door na te denken proberen te begrijpen of duidelijk maken

beredeneren dat iets fout zal gaan

een som beredeneren

bereiken

ww [bereikte, h. bereikt]

1

aankomen op een plaats waar je naartoe wilde

zijn bestemming bereiken

2

behalen wat je wilt, succes boeken

zijn doel bereiken

iets bereiken in het leven

3

in verbinding komen met

kan ik je telefonisch bereiken?

beschrijven

ww [beschreef, h. beschreven]

1

opschrijven of vertellen hoe iemand of iets is of eruitziet

kunt u de dader beschrijven?

2

schrijven op

een vel papier beschrijven

3

een figuur maken, trekken

hij beschreef een cirkel met zijn vinger in de lucht

een baan om de aarde beschrijven

4

een voorstelling van iets geven

zijn gevoelens beschrijven

5

Belg. een verkoopakte opmaken

beslist

I bijv. naamw.

vastbesloten, vastberaden

ze was heel beslist in haar optreden

II bijw.

absoluut, heel zeker, in ieder geval

hij wilde beslist naar Italië met vakantie

hij heeft beslist gelijk

bespreken

ww [besprak, h. besproken]

1

spreken over

een boek bespreken = een beoordeling ervan geven

2

reserveren

plaatsen in de bioscoop bespreken

bestaan

I **werkw.** [bestond, h. bestaan]

1

leven, zijn

spoken bestaan niet

zijn vrijetijdsbesteding bestaat uit lezen

bestaan uit of in = gevormd worden door

2

mogelijk zijn

hoe bestaat het?

het bestaat niet dat jullie van Ajax winnen!

II **het**

het zijn

een fatsoenlijk bestaan leiden

middelen van bestaan = inkomsten waarvan iemand leeft

bevestigen

ww [bevestigde, h. bevestigd]

1

vastmaken

een knoop aan een jas bevestigen

2

zeggen dat iets juist is, dat iets inderdaad zo is

de getuige bevestigde de verklaring van het slachtoffer

3

officieel in een functie aannemen, lid maken

de burgemeester werd bevestigd in zijn ambt

bevinden

I **ww** [bevond, h. bevonden]

na onderzoek tot een besluit of een mening komen

iets niet correct bevinden

II **wkd ww**

op een plaats of in een bepaalde toestand zijn

zich te Luik bevinden

bewering

de (v) [mv: -en]

iets wat iemand zegt, beweert

bezighouden

I **ww** [hield bezig, h. beziggehouden]

iemands aandacht in beslag nemen of iemand afleiden, maken dat iemand zich

niet verveelt

houd jij de kinderen even bezig?

II **wkd ww**

actief zijn, doen

zich bezighouden met = tijd en aandacht besteden aan

bezitten

ww [bezat, h. bezeten]

hebben, de eigenaar zijn van

bladzijde

de [mv: -n, -s]

ook: bladzij

kant van een blad papier

de bladzijde omslaan = naar de andere kant van de bladzijde gaan; **fig.** iets achter zich laten en verdergaan

een zwarte bladzijde in de geschiedenis = periode waarin slechte dingen zijn gebeurd

blijk

het [mv: -en]

bewijs, teken

als blijk van waardering voor onze hulp gaf de buurvrouw ons een bos bloemen = om ons duidelijk te maken dat ze onze hulp waardeerde

met dat antwoord gaf hij blijk van zijn slimheid = daaraan was te merken dat hij slim is

blijkbaar

bijw.

duidelijk, zoals blijkt, zoals je kunt afleiden uit de omstandigheden

ze doet niet open, blijkbaar is ze al weg

blijken

ww [bleek, is gebleken]

duidelijk worden of zijn

het vermiste jongetje blijkt weggelopen te zijn

blok

I het [mv: -ken]

1

rechthoekig, vaak vierkant, stuk hout, metaal enz.

iemand voor het blok zetten = iemand in een situatie plaatsen waarin hij geen keus heeft

touw en blok = touw en katrol om zware voorwerpen omhoog te takelen

2

groep gebouwen die bij elkaar staan, reeks lezingen, colleges enz. die bij elkaar horen

een blok huizen

3

comp. gemarkeerd stuk tekst

4

sport blokkade om te verhinderen dat de tegenpartij kan scoren

drie volleyballers vormden een blok voor het net

II de (m) [mv: -ken]

1

kinderspeelgoed van hout

met blokken spelen

2

Belg., o&w blokperiode

bovenstaand

bijv. naamw.

hierboven geplaatst

bovenstaande tekst

breuk

de [mv: -en]

1

plaats waar iets gebroken of gebarsten is

2

fig. het beëindigen van een contact, samenwerking e.d.

een breuk in een gezin

3

gebroken bot

4

het naar buiten komen van een deel van de ingewanden in de buik

5

getal dat ontstaat door het delen van getallen en dat geen heel getal is, bijv. $\frac{3}{4}$ of 0,75

bruikbaar

bijv. naamw.

geschikt om te gebruiken, goed te gebruiken

centraal

bijv. naamw.

1

in het centrum, middenin

Utrecht ligt centraal

2

fig. van één punt uit

iets centraal regelen

3

fig. wat het belangrijkste onderdeel vormt

in dit rapport staat het lerarentekort centraal

communicatie

de (v) [mv: -s]

1

door praten, schrijven, gebaren, gezichtsuitdrukkingen e.d. contact met elkaar hebben

2

het elkaar op de hoogte houden, van informatie, gevoelens e.d.

communicatie via de telefoon

communiceren

ww [communiceerde, h. gecommuniceerd]

1

met elkaar praten, schrijven of op een andere manier contact onderhouden
de piloten communiceerden via de boordradio

2

overbrengen

een bericht communiceren via de sociale media

3

in verbinding staan

communicerende vaten = vaten die met elkaar in verbinding staan waarbij de vloeistof, in een toestand van rust, in beide vaten even hoog staat

compleet

bijv. naamw.

1

volledig, helemaal

dat is compleet mislukt

2

met alles of iedereen die er moet zijn, waarbij niets of niemand ontbreekt

deze puzzel is niet compleet, er mist een stukje

zijn we compleet? = is iedereen er die er moet zijn?

contact

het [mv: -en]

1

het bij elkaar zijn, dingen bespreken of samen doen

het contact tussen arts en patiënt

in contact komen met

met iemand contact opnemen = iemand bellen of schrijven

2

verbinding tussen leidingen in motoren e.d.

dankzij

voorzetsel

door, met hulp van <als de uitkomst positief is>

dankzij een vertraagde trein heb ik mijn man ontmoet

datgene

voornaamw.

dat

datgene wat hij doet, is goed

deksel

het, ook: de (m) [mv: -s]

voorwerp om een pan, schaal e.d. mee af te sluiten

denken

ww [dacht, h. gedacht]

1

zijn verstand gebruiken en zich iets in gedachten voorstellen

ik zit te denken over de oplossing voor dat probleem

ik denk dat hij kwaad is en daarom niet komt

2

een mening ergens over hebben

dat is wel een goed idee, denk ik

wat denk jij daarvan?

dienen

ww [diende, h. gediend]

1

werken voor

hij heeft bij de marine gediend

2

zich wijden aan

hij dient het geloof

3

behulpzaam zijn, van nut zijn

die nieuwe maatregel dient nergens toe

ergens niet van gediend zijn = ergens niets van moeten hebben, niet willen

4

gebruikt worden

waar dient deze knop voor?

5

geven

iemand van repliek dienen = iemand op scherpe toon een reactie geven

6

behoren

dienen te = moeten

direct

bijv. naamw.

1

rechtstreeks

directe verkiezingen

2

meteen, onmiddellijk

ik kom direct naar je toe

per direct = onmiddellijk

niet direct = niet echt, eigenlijk niet

doel

het [mv: -en]

1

bedoelingen, iets waarnaar gestreefd wordt

zijn doel bereiken

aan zijn doel beantwoorden = de functie vervullen, het effect hebben waarnaar gestreefd werd

een goed doel = een liefdadige organisatie of liefdadigheidsactie

2

sport iets waarop gemikt of geschoten wordt

doelstelling

de (v) [mv: -en]

doel dat iemand zich stelt

doordat

voegw.

door die oorzaak

doorgaan

ww [ging door, is doorgegaan]

1

doorheen gaan

een poort doorgaan

2

verdergaan, voortgaan

we gaan door met ons werk

dat gaat in één moeite door = dat kan tegelijk met iets anders worden gedaan

doorgaan op een onderwerp = het verder uitdiepen, er verder over praten

3

ondanks bezwaren of problemen plaatsvinden

de wedstrijd gaat door

4

overkomen

doorgaan voor = beschouwd worden als

hij gaat door voor een intelligent man

doorwerken

ww [werkte door, h. doorgewerkt]

1

verder werken

stug doorwerken

2

snel, hard werken

flink moeten doorwerken om iets af te krijgen

3

lang invloed blijven hebben op

dat conflict heeft nog jaren doorgewerkt in de verhoudingen tussen de partijen

4

bestuderen, vaak iets moeilijks of groots

dikke boeken doorwerken

drogen

ww [droogde, h. / is gedroogd]

1

droogmaken

2

droog worden

de was droogt goed met dit weer

duidelijk

bijv. naamw.

1

goed te zien, horen, begrijpen e.d., waarover geen misverstanden zijn

een duidelijke uitleg

een duidelijk handschrift

een duidelijke overwinning

2

in het oog lopend, opvallend

duidelijke verschillen

we zagen de vogel duidelijk voor ons

duwen

ww [duwde, h. geduwd]

iemand of iets verplaatsen door druk uit te oefenen

iemand van de trap duwen

een kast tegen de muur duwen

dwars

bijv. naamw.

1

loodrecht op een andere richting

de vrachtwagen stond dwars op de snelweg

2

fig. die het nergens mee eens is en niet wil doen wat anderen willen, in verzet
sinds hij in de puberteit zit, is hij vreselijk dwars

echter

bijw.

maar, ondanks dat, toch

het is besloten, ik ben het er echter niet mee eens

eenmaal

bijw.

één keer, ooit

eenmaal komt de tijd dat ...

dat is nu eenmaal zo = daar is niets aan te veranderen

eindigen

ww [eindigde, h. / is geëindigd]

1

een eind maken aan

hij eindigde zijn rede met een dankwoord

2

een einde hebben, ophouden

het verhaal eindigt ermee dat ze trouwen

hier eindigt de bebouwde kom

ze eindigden als derde

hij eindigde als bedelaar

de lessen eindigen om één uur

taalk. eindigen op = als uitgang, als laatste deel hebben

enorm

(zeg: ee-)

bijv. naamw.

1

heel groot, kolossaal, geweldig

dat is een enorm gebouw

2

in heel hevige mate, heel erg

ik was enorm geschrokken

enzovoort

ook: enzovoorts

bijw.

woord dat in de plaats komt van een opsomming

er stonden eiken, iepen enzovoort

ervaren

I **werkw.** [ervoer / ervaarde, h. ervaren]

1

iets meemaken en daardoor weten hoe het is

2

een bepaald gevoel over iets hebben

ik heb dat niet als prettig ervaren

II **werkw.** [volt. deelw.]

zie: **ervaren**

III **bijv. naamw.**

die iets vaak gedaan heeft en er goed in is

hij is een ervaren chauffeur

evenals

voegw.

net zoals

eveneens

bijw.

ook

ik ging naar het concert en mijn zus eveneens

eventueel

bijv. naamw.

1

mogelijk

eventuele partners mogen ook mee

2

mogelijkerwijze

ik kan eventueel morgen komen

fel

bijv. naamw.

1

scherp, he

een felle lichtflits

felle kleuren = heldere en opvallende kleuren

2

met veel gevoel, met veel kracht

een felle brand

er barstte een felle strijd los

gaan

ww [ging, is gegaan]

1

bewegen, zich (lopend) voortbewegen

zich laten gaan = ongeremd doen wat je wilt

gaan vóór = voorrang hebben op

inform. gaan voor iets = zich helemaal inzetten voor iets

2

vertrekken, weggaan

laten we gaan

het was een komen en gaan

3

in werking zijn

de bel gaat

4

ergens naartoe leiden

die trap gaat naar de zolder

5

gebeuren

dat gaat vanzelf

6

mogelijk zijn

dat gaat niet

7

beginnen te

het gaat regenen

8

verlopen, zijn

het gaat hem goed = zijn leven verloopt op een positieve manier

9

als onderwerp hebben

gaan over = behandelen, betreffen

10

beslissen

gaan over = de baas zijn van

11

verkering hebben

Jurjen gaat met Rosa

garanderen

ww [garandeerde, h. gegarandeerd]

instaan voor, zeggen, beloven dat iets zo is of zal gebeuren

gebeurtenis

de (v) [mv: -sen]

(belangrijk) voorval, iets wat gebeurt

gebruik

het [mv: -en]

1

gewoonte, gewone manier van doen

2

het gebruiken

Belg. wegens dubbel gebruik = wegens overcompleet

gedachte

de (v) [mv: -n, -s]

het denken, wat iemand denkt

in gedachten verzonken = waarbij iemand nadenkt en de wereld om zich heen vergeet

je gedachten over iets laten gaan = over iets nadenken

op de gedachte komen = een idee krijgen

van gedachten wisselen = meningen uitwisselen, iets bespreken

van gedachte veranderen = een ander idee krijgen, er anders over gaan denken

gedachten zijn vrij = je mag denken wat je wilt

gedurende

voorzetsel

in de tijd dat iets duurt, tijdens

gedurende de oorlog was hij ondergedoken

geheugen

het [mv: -s]

1

het vermogen om zaken te onthouden

iemand iets in het geheugen prenten = iemand iets op zo'n manier duidelijk maken dat diegene het blijvend onthoudt

dat ligt nog vers in het geheugen = dat herinneren mensen zich nog zo goed alsof het pas gebeurd is

iemands geheugen opruisen = maken dat iemand zich iets weer herinnert wat hij vergeten was of liever wilde vergeten

fotografisch geheugen = vermogen om wat je gezien of gelezen hebt exact te onthouden

2

comp. onderdeel van een computersysteem waarin gegevens op zo'n manier worden vastgelegd dat er later weer over beschikt kan worden

geregeld

bijv. naamw.

1

geordend, ordelijk

een geregeld leven leiden

2

regelmatig, redelijk vaak

ik kom daar geregeld langs

geschikt

bijv. naamw.

1

bruikbaar, goed voor een bepaald doel of voor bepaalde mensen

die tang is niet geschikt voor dit klusje

dit werk is niet geschikt voor mensen die snel last hebben van stress

2

prettig, gemakkelijk in de omgang, redelijk

hij is een geschikte kerel

gesloten

I werkw. [volt. deelw.]

zie: **sluiten**

II bijv. naamw.

1

dicht, niet geopend

de winkel is gesloten

gesloten tijd = tijd waarin niet gejaagd of gevist mag worden

2

in zichzelf gekeerd, zwijgzaam, die zich niet uit

een gesloten karakter

geval

het [mv: -len]

1

voorval, iets wat gebeurt

2

omstandigheid, situatie

in geen geval = nooit

in elk geval = wat er ook gebeurt

in geval van nood

3

iron. voorwerp, ding

wat voor geval heb jij nu aan?

gewicht

het [mv: -en]

1

hoe zwaar iets of iemand is, zwaarte

2

voorwerp gebruikt bij wegen

fig. gewicht in de schaal leggen = van invloed zijn

3

voorwerp dat een uurwerk in beweging brengt

4

fig. belang, aanzien, waarde

gewoonlijk

bijv. naamw.

meestal, zoals de gewoonte is

zoals gewoonlijk, gingen we op zondag bij hem op bezoek

gewoonte

de (v) [mv: -n, -s]

wat iemand gewend is (te doen)

een slechte/goede gewoonte

naar, volgens gewoonte = zoals mensen dat gewend zijn (in een gemeenschap)

de gewoonte hebben = gewend zijn

gum

de (m), ook: **het** [mv: -men]

gom

gom

de (m), ook: **het** [mv: -men]

1

vochtige kleefstof, soort lijm

2

veerkrachtige rubber stof om potloodschrif e.d. uit te vegen, vlakgom

gunstig

bijv. naamw.

1

goedgezind

het lot was mij gunstig

2

in iemands voordeel

die ontwikkelingen zijn gunstig voor ons bedrijf

haak

de (m) [mv: haken]

1

gebogen voorwerp, vaak van metaal en met een puntig uiteinde, om iets aan op te hangen enz.

iemand aan de haak slaan = iemand versieren, veroveren

schoon aan de haak = gewogen zonder kleren

2

zo'n voorwerp in het klein, als sluiting

dat heeft veel haken en ogen = dat is moeilijk, gaat gepaard met veel problemen

Belg. met haken en ogen aan elkaar hangen = slordig gemaakt zijn

3

leesteken

haakje openen/sluiten = de leestekens (en)

4

rechte hoek als timmergereedschap

dit is niet in de haak = hier klopt iets niet

halen

ww [haalde, h. gehaald]

1

naar zich toe trekken of laten komen

olie uit de grond halen

iets uit zijn tas halen

personeel uit het buitenland halen

iemand naar beneden halen = zich minachtend over iemand uitlaten

waar haalt hij het vandaan? = hoe komt hij aan die ideeën, die gedachten?

2

ergens naartoe gaan om iets of iemand mee terug te nemen

boodschappen halen

een kind van school halen

3

bereiken, verkrijgen, succesvol afronden, slagen

een diploma halen

de trein halen

een hoge leeftijd halen

deze auto haalt 250 km per uur

er is hier niets te halen

eruit halen wat erin zit = er zo veel mogelijk gebruik van maken, er maximaal van profiteren

de voorpagina halen = zo belangrijk zijn dat het in de krant op de voorpagina komt

het niet halen bij = veel minder (goed, mooi enz.) zijn dan

4

het toneelgordijn optrekken

5

blijven leven

de zwaargewonde heeft het niet gehaald

hanteren

ww [hanteerde, h. gehanteerd]

1

met de hand gebruiken

een zaag hanteren

2

fig. met iets omgaan

kritiek hanteren

heen-en-weer

het

krijg het heen-en-weer! = ga weg!, lazer op!

helaas

I bijw.

jammer genoeg, ik vind het jammer dat het zo is

helaas kan ik niet aan uw verzoek voldoen

II tussenwerpsel

uitroep van teleurstelling

helaas, het gaat niet door

NL, humor. helaas pindakaas

herkennen

ww [herkende, h. herkend]

door bepaalde eigenschappen of kenmerken weten wie of wat je ziet, hoort e.d.

ik had je bijna niet herkend!

wij herkennen ons niet in de kritiek = wij zijn het niet eens met de kritiek op ons (bedrijf)

hoe

I bijw.

1

woord waarmee je bepaalde vragen begint

hoe heet je?

2

woord waarmee je een vraag begint en dat betekent: op welke manier

hoe ga jij naar school, met de bus of op de fiets?

3

op welke manier

ik weet niet hoe dat moet

hoe dan ook = absoluut, tot elke prijs; in elk geval, op welke manier je het ook bekijkt

hij wil hoe dan ook winnen

het is hoe dan ook een trieste zaak

4

des te

het gaat hoe langer hoe beter = het gaat steeds beter

II het

het hoe of wat = wat er precies aan de hand is, de details

ik weet dat ze ruzie hebben, maar het hoe of wat weet ik niet

hoewel

voegw.

woord dat een tegenstelling aangeeft tussen wat iemand zou verwachten en wat er gebeurt, ook al

hoewel we ons hadden gehaast, misten we toch de trein

hoofdzaak

zn [mv: -zaken]

het belangrijkste

de hoofdzaak is dat het allemaal goed is afgelopen

de hoofdzaken onderscheiden van de bijzaken = verschil maken tussen dingen die belangrijk zijn en dingen die minder belangrijk zijn

horen

I **werkw.** [hoorde, h. gehoord]

1

gehoorvermogen hebben, in staat zijn met het oor geluid te registreren

dat horen en zien je vergaat = heel erg luid

2

met het gehoor geluid opvangen

ik hoor iets in de gang

3

gehoorzamen

wie niet horen wil, moet maar voelen

4

een verhoor doen ondergaan

de getuigen worden gehoord

5

behoorlijk, fatsoenlijk zijn

zo hoort het

horen te doen = moeten doen volgens de fatsoensregels

je hoort je handen te wassen voor het eten

bij elkaar horen = samen een geheel vormen

deze sokken horen niet bij elkaar

II **de (m)** [mv: -s]

hoorn

i.p.v.

afk

in plaats van

indelen

ww [deelde in, h. ingedeeld]

1

in delen of groepen splitsen

2

in een deel of een groep onderbrengen

indruk

de (m) [mv: -ken]

1

spoor, merkteken dat ontstaat door drukken

de indrukken van hondenpoten in de sneeuw

2

effect, werking op geest of gevoel

onder de indruk van iets zijn

indruk op iemand maken

de eerste indruk van iemand

3

idee, beeld door iets wat iemand ziet, hoort e.d.

nieuwe indrukken opdoen

informatie

de (v) [mv: -s]

1

gegevens over een onderwerp, wat iemand over iets weet

ik zoek informatie over edelstenen

informatie over de vertrektijden van de treinen en de bussen

2

fase voorafgaand aan een kabinetsformatie, waarin de eerste afspraken worden gemaakt

inhoudsopgave

zn [mv: -n]

overzicht van wat in een boek behandeld wordt

inmiddels

bijw.

in de tussentijd, intussen

het was inmiddels donker geworden

interessant

bijv. naamw.

de moeite waard om aandacht aan te besteden, belangwekkend

een interessant boek

een interessant persoon

dat voorstel is financieel interessant voor ons

internationaal

bn

1

tussen verschillende landen

een internationaal verdrag

2

waaraan verschillende landen meedoen

een internationaal filmfestival

intussen

bijw.

1

tijdens een bepaalde handeling of periode

als ik de afwas doe, veeg jij dan intussen de vloer

2

ondanks dat

hij lijkt zo aardig, maar intussen slaat hij zijn vrouw

i.v.m.

afk

in verband met

invloed

de (m) [mv: -en]

1

uitwerking van iets of iemand op iets of iemand anders

invloed hebben op

onder invloed staan van

onder invloed zijn = dronken of aangeschoten zijn

2

macht, vermogen om iets tot stand te brengen

zijn invloed aanwenden om iets gedaan te krijgen

hij heeft veel invloed

kennismaken

werkw. [maakte kennis, h. kennisgemaakt]

leren kennen, in aanraking komen met
hebben jullie al met elkaar kennisgemaakt?
kennismaken met een nieuw vak

keus

de [mv: keuzen, keuzes]

1

het kiezen

2

vrijheid om te kiezen
de keus hebben

3

wat iemand kiest

4

waaruit iemand kan kiezen
ze hebben in deze winkel weinig keus

kilometer

zn m [mv: -s]

duizend meter

klem

I de [mv: -men]

1

apparaat waar iets in geklemd kan worden

2

toestel om dieren te vangen

3

nadruk

met klem spreken

II bijv. naamw.

vastgeklemd, vast

komen

ww [kwam, is gekomen]

1

naar een plek gaan en die plek bereiken (beschouwd vanuit het eindpunt van die beweging)

hoe laat kom je naar ons toe?

hij komt er wel! = hij zal zeker succes hebben in het leven

aan iets komen = aanraken

ergens in kunnen komen = iets begrijpen, zich kunnen voorstellen

2

beginnen, ontstaan

voorlopig komt er geen oorlog

3

als hulpwerkwoord

komen eten

komen te overlijden = sterven

4

gebeuren

komen van, door = gebeuren door, veroorzaakt worden door

dat komt ervan!

daar komt niets van in = dat gaat niet door

5

raken

om het leven komen = sterven

6

verkrijgen

aan iets komen = krijgen, weten te verkrijgen

achter iets komen = iets te weten komen

hoe ben je achter mijn adres gekomen?

komend

bijv. naamw.

volgend

komend jaar

laatst

I bijv. naamw.

1

helemaal aan het eind, wanneer er niets meer volgt of niets meer over is, als laatste

neem jij het laatste koekje, dan zijn ze op vlug, we mogen de laatste trein niet missen

2

Belg. ook ten laatste = uiterlijk

II bijw.

kortgeleden, onlangs

ik zag hem laatst nog op een feestje

leerboek

zn o [mv: -en]

boek voor school of studie

leerstof

zn

stof die moet worden onderwezen, wat geleerd moet worden

leiden

ww [leidde, h. geleid]

1

in een bepaalde richting doen gaan, voeren, brengen

hij leidde ons naar zijn woning
dat leidt tot problemen

2

besturen

een bedrijf leiden

3

de beste, de eerste zijn

deze schaatser leidt in het algemeen klassement

4

leven

een gelukkig leven leiden

letterlijk

bijv. naamw.

precies opgevat zoals het er staat of zoals het gezegd wordt

letterlijk en figuurlijk = zowel in letterlijke als figuurlijke zin; helemaal, volkomen

ik zat letterlijk en figuurlijk aan de grond

maatregel

de (m) [mv: -en, -s]

iets wat iemand doet om ervoor te zorgen dat iets gebeurt of juist niet kan gebeuren

maatregelen nemen tegen vandalisme

geen halve maatregelen nemen = fors ingrijpen

materiaal

het [mv: -alen]

1

wat iemand nodig heeft, zoals grondstoffen en gereedschap, om iets te kunnen maken

materiaal om een stoel te timmeren

2

stof, grondstof

dit is goed materiaal = van goede kwaliteit

matig

bijv. naamw.

1

niet goed maar ook niet heel slecht

een matige leerling

een matige prestatie

2

niet heel veel, niet heel erg, niet extreem

een matige roker

3

sober

matig leven

meerdere

de [mv: -n]

iemand die in de hiërarchie boven iemand anders staat

meest

I bijv. naamw.

grootste deel of hoeveelheid

II bijw.

meestal

het meest = het vaakst

meetellen

ww [telde mee, h. meegeteld]

1

bij het tellen meerekenen

2

van belang zijn

3

gezag of aanzien hebben

hij telt mee in de voetbalwereld

merken

ww [merkte, h. gemerkt]

1

op de een of andere manier weten of te weten komen, waarnemen

ik merkte dat hij zenuwachtig was

2

van een merkteken voorzien

minnetjes

bijw.

zwak, niet fit of goed

ik voel me wat minnetjes vandaag

minst

bijv. naamw.

1

kleinst in aantal

ik zal de minste wel zijn = ik zal wel toegeven, me wel aanpassen

niet in het minst = helemaal niet

ten minste, op zijn minst = minimaal

2

minder dan alle andere(n) of al het andere

hij is het minst bekende lid van de band

minstens

bijw.

minimaal, op zijn minst, niet minder dan

er komen minstens honderd mensen

moeilijkheid

de (v) [mv: -heden]

het moeilijke, probleem, bezwaar

de moeilijkheid is dat we geen tijd hebben

mogelijkheid

de (v) [mv: -heden]

1

het mogelijk zijn

dat gaat met geen mogelijkheid = dat lukt absoluut niet

2

iets wat kan gebeuren

de mogelijkheid bestaat dat ik een andere baan krijg

motief

het [mv: -tieven]

1

reden om iets te doen

wat was het motief van de dader?

2

idee, grondlijn of grondmelodie van een kunstwerk of muziekstuk

3

regelmatig herhaald patroon van lijnen, vlakken, figuren, vooral van een weefsel

naald

de [mv: -en]

1

dun metalen staafje met aan de ene kant een scherpe punt en aan de andere kant een gaatje om garen doorheen te doen, gebruikt om te naaien

heet van de naald = nog maar net klaar of bekend geworden

een naald in een hooiberg zoeken = iets zoeken dat bijna onvindbaar is

Belg. ook iets vertellen van naaldje tot draadje = iets van het begin tot het einde vertellen, zeer uitvoerig

2

diamantje of saffiertje dat door de groeven van een grammofoonplaat loopt

3

wijzer van een kompas, instrumentwijzer e.d.

4

spitse toren of zuil

5

elk van de groene sprietjes die het blad van een naaldboom vormen

de kerstboom verliest erg veel naalden

nadat

voegw.

na de tijd dat, na het moment dat

nadat ik mijn huiswerk heb gemaakt, kijk ik tv

nadeel

het [mv: -delen]

1

schade

iemand nadeel berokkenen = iets doen waardoor iemand anders schade lijdt

2

ongunstige kant

de lange reistijd is een nadeel van mijn werk

naderen

ww [naderde, is genaderd]

dichterbij komen

die auto nadert het kruispunt wel erg hard

nagaan

ww [ging na, h. / is nagegaan]

1

volgen

2

letten op, controleren

iemands gangen nagaan = controleren wat iemand doet

hij is heel jaloers en gaat haar gangen na

3

door onderzoek vaststellen

4

begrijpen, zich voorstellen

kun je nagaan! = moet je je dat eens voorstellen (zo vreemd)

nauwelijks

bijw.

1

maar net, bijna niet

zij kunnen nauwelijks rondkomen van hun salaris

2

net, pas

zijn moeder was nog maar nauwelijks hersteld van haar ziekte, toen zijn vader ziek werd

nauwkeurig

bijv. naamw.

precies, zorgvuldig

negeren

ww [negeerde, h. genegeerd]

doen alsof iets of iemand niet bestaat

als we hem negeren, houdt hij misschien op met pesten

nodig

bijv. naamw.

1

wat niet gemist kan worden, waar behoefte aan is

nodig hebben = niet zonder kunnen, moeten hebben voor iets of om iets te kunnen doen

ergens niets mee nodig hebben = ergens niets mee te maken willen hebben

de nodige ... = vrij veel

op de receptie werden de nodige glaasjes wijn gedronken

2

dringend

nodig weg moeten

inform. nodig moeten = dringend naar de wc moeten

nogal

bijw.

best wel, redelijk

hij is nogal snel kwaad

noodzakelijk

bijv. naamw.

beslist nodig

nota bene

bijw.

let wel, let goed op, soms ook om aan te geven dat iemand iets vreemd of belachelijk vindt

ze is kwaad als ik met haar vriend praat; ze heeft hem nota bene zelf aan me voorgesteld!

noteren

ww [noteerde, h. genoteerd]

1

aantekenen, opschrijven

ik noteer het in mijn agenda

2

de prijs bepalen

het aandeel noteerde 1,3 procent hoger op de beurs

nut

I het

voordeel, wat iemand ergens aan heeft

het heeft geen nut om hem nog te bellen want hij is toch al weg

II bijv. naamw.

nuttig, welbested

officieel

(zeg: -sjil)

bijv. naamw.

wat is erkend door of uitgaat van het bevoegd gezag
een officiële mededeling

omheen

bijw.

om, rond, rondom

ergens niet omheen kunnen = iets niet kunnen negeren
ergens omheen draaien = ontwijkend antwoorden

omkeren

ww [keerde om, h. / is omgekeerd]

1

omdraaien

2

teruggaan in de richting waar iemand vandaan kwam

we vonden de camping zo lelijk dat we meteen zijn omgekeerd en een andere hebben gezocht

ommezijde

zn [mv: -n]

achterkant, keerzijde

zie ommezijde = kijk aan de achterkant van dit blad papier

onafhankelijk

bn

1

vrij, zelfstandig, niet afhankelijk van anderen

2

niet beïnvloed of bepaald door iets anders

we rekenen een vast bedrag, onafhankelijk van prijsstijgingen

o.a.

afk

onder andere(n)

onderdeel

zn o [mv: -delen]

deel van een geheel

de onderdelen van een apparaat

onderscheiden

I werkw. [onderscheidde, h. onderscheiden]

1

verschil maken tussen

in de mist kon ik de anderen nauwelijks onderscheiden = met moeite zien

2

een onderscheiding verlenen

II werkw.

uitblinken, duidelijk beter zijn dan de anderen

III bijv. naamw.

verschillend, uiteenlopend

onderstaand

bijv. naamw.

wat hierna volgt in deze tekst

ondersteboven

bijw.

1

met de onderkant boven

ze trok in het donker haar rok ondersteboven aan

2

overhoop, omver

iemand ondersteboven lopen

helemaal ondersteboven van iets of iemand = geschokt of verrukt

ondersteunen

ww [ondersteunde, h. ondersteund]

1

steun bieden zodat iets of iemand niet omvalt

de vrouw viel bijna flauw en we moesten haar ondersteunen

2

helpen

ik heb hem met wat geld ondersteund

iemand financieel ondersteunen = iemand geld geven

onjuist

bn

niet juist, niet correct

wat u zegt, is onjuist = dat klopt niet

onmiddellijk

bijv. naamw.

1

direct, meteen, zonder te wachten

en nu onmiddellijk hier komen!

2

rechtstreeks, alleen daardoor

de onmiddellijke effecten van het werken met gevaarlijke stoffen

3

zonder dat er zich iets anders tussen bevindt

de stad en de onmiddellijke omgeving

onmogelijk

bn

1

niet mogelijk

het is onmogelijk om op twee plaatsen tegelijk te zijn

2

potsierlijk, belachelijk

een onmogelijke hoed

zich onmogelijk maken = zich zo gedragen dat men zich in een positie niet kan handhaven of zich ergens niet meer kan vertonen

onnodig

bn

niet nodig, overbodig

die opmerking was onnodig kwetsend

onregelmatigheden

de (meervoud)

zaken die anders zijn dan ze zouden moeten zijn

onregelmatigheden in de boekhouding = fraude

ontbreken

ww [ontbrak, h. ontbroken]

niet aanwezig zijn, missen

het ontbreekt mij aan ... = ik heb niet voldoende ...

onthouden

I ww [onthield, h. onthouden]

1

niet vergeten, zorgen dat iets in het geheugen blijft

je moet je pincode goed onthouden

2

iemand iets niet geven

de ontaarde moeder onthield haar kinderen de nodige verzorging

II wkd ww

niet doen

zich onthouden van (alcohol, seks enz.) = het niet eten, drinken of doen

onzeker

bn

1

niet zeker, onbeslist

de uitkomst is nog onzeker

iemand in het onzekere laten = geen uitsluitel, duidelijkheid geven over iets

2

aarzelend

hij sprak met onzekere stem

3

die twijfelt aan zichzelf, aan zijn eigen capaciteiten

zij is erg onzeker

opbouwen

ww [bouwde op, h. opgebouwd]

nieuw of opnieuw bouwen, ook figuurlijk

hij heeft dit bedrijf helemaal alleen opgebouwd

openbaar

bijv. naamw.

1

bestemd voor iedereen

openbaar vervoer

de openbare ruimte

in het openbaar = voor iedereen zichtbaar

2

algemeen

de openbare veiligheid

een openbaar lichaam = een overheidsinstelling met bepaalde bevoegdheden

3

algemeen bekend

iets openbaar maken

opgeven

I ww [gaf op, h. opgegeven]

1

iemand in handen geven, overhandigen

geef op dat geld!

2

aanmelden

zijn kind opgeven voor een cursus

3

vertellen, bekendmaken

de namen opgeven van degenen die meegaan

hoog opgeven van = op een heel positieve manier spreken over

4

zeggen wat iemand moet doen, opdragen

de leraar gaf iedereen een taak op

5

ergens mee stoppen omdat je het niet meer kunt

halverwege de wedstrijd moest hij opgeven

6

laten varen

de hoop opgeven = niet meer hopen, ervan uitgaan dat iets slecht afloopt

7

braken, uitspuwen

zijn eten, slijm opgeven

II wkd ww

zich aanmelden

zich voor iets opgeven = zeggen dat je aan iets mee wilt doen, je aanmelden

hij gaf zich op voor de cursus

oplossen

I ww [loste op, h. / is opgelost]

1

(zich) vermengen met een vloeistof

suiker lost makkelijk op in water

2

fig. verdwijnen, opgenomen worden in iets anders

de klanken losten op in het niets

de file loste op

3

een antwoord vinden op, problemen wegnemen

ik heb het raadsel opgelost

moeilijkheden oplossen

II wkd ww

vanzelf opgelost worden, oplosbaar zijn

dat probleem lost zich wel op

opmerken

ww [merkte op, h. opgemerkt]

1

in het oog krijgen, zien

ik had dat winkeltje nog niet eerder opgemerkt

2

zeggen, de aandacht vestigen op

hij merkte op dat hij het een mooi boek vond

opmerking

de (v) [mv: -en]

iets wat iemand zegt of opmerkt

optreden

ww [trad op, h. / is opgetreden]

1

in het openbaar spreken, musiceren, acteren enz.

2

zich voordoen

na de operatie traden complicaties op

3

handelen, iets doen

we moeten optreden tegen vandalisme

opvangen

ww [ving op, h. opgevangen]

1

iets pakken dat door de lucht beweegt, tegenhouden in de beweging

2

(regen e.d.) in iets verzamelen

3

(iets toevallig) horen

ik ving op dat hij gaat verhuizen

4

welkom heten en helpen, vooral namens iemand anders

ik kom later; kun jij de gasten opvangen?

5

hulp bieden en/of onderdak geven

de slachtoffers van de orkaan werden opgevangen in een stadion

orde

I de

1

regelmaat, schikking volgens een bepaald systeem, netheid

in orde brengen

2

het rustig verlopen van de dingen volgens vaste regels

iemand tot de orde roepen

3

volgorde van werken

aan de orde van de dag zijn = geregeld voorkomen

4

categorie, soort

in die orde van grootte = ongeveer zo groot

II de [mv: -n, -s]

1

vereniging (bijv. van kloosterlingen) met vaste leefregels

2

ridderorde

3

biol. groep verwante families

de orde van de roofdieren

overblijven

ww [bleef over, is overgebleven]

1

(als rest) achterblijven

er is nog wat rijst overgebleven

van zijn overmoed was na het ongeluk niet veel overgebleven

2

fig. in stand blijven

door de kritische vragen van de toehoorders bleef er van zijn beweringen niets over

3

in de middagpauze op school blijven

4

niet doodgaan in de winter

overblijvende planten

overhouden

ww [hield over, h. overgehouden]

nog hebben nadat de rest is gebruikt, opgegeten, uitgegeven e.d.

we hebben veel eten overgehouden van het feest

het houdt niet over = het is niet geweldig, het gaat niet zo goed

overig

bijv. naamw.

resterend, wat overblijft

het *overige* = de rest

overleggen

ww [overlegde, h. overlegd]

over iets nadenken met anderen, iets bespreken met anderen

wat moeten we nu doen? we moeten even met elkaar overleggen

overnemen

ww [nam over, h. overgenomen]

1

op zich nemen om het gemakkelijker te maken voor iemand

zal ik die klus van je overnemen?

2

als iemands opvolger op zich nemen

iemands taken overnemen

3

navolgen, doen of gebruiken wat iemand anders heeft gedaan

bepaalde gewoonten van iemand overnemen

de journalist had het artikel uit een andere krant overgenomen

4

kopen van iemand die geen handelaar, makelaar e.d. is

ik heb deze fiets overgenomen van mijn zus

een winkel overnemen

overschrijven

ww [schreef over, h. overgeschreven]

1

nog een keer schrijven

2

een tekst opschrijven die ergens anders staat

ik heb dit gedicht overgeschreven uit een boek

3

(geld) per bank of giro overmaken

4

op naam van een ander zetten

een auto overschrijven op de nieuwe eigenaar

pagina

de [mv: -'s]

bladzijde

passen

ww [paste, h. gepast]

1

de juiste maat hebben

2

fig. betamen, zijn zoals het hoort

een dergelijk gedrag past een jong meisje niet

3

op de goede manier aanbrengen of invoegen

de radertjes in elkaar passen

4

het juiste bedrag betalen

kunt u het niet passen?

5

uitproberen of iets de juiste maat heeft

een jas passen

6

geschikt zijn voor

een werkring die hem past

7

<kaartspel> **zijn beurt voorbij laten gaan, niet spelen**

fig. daar pas ik voor = dat weiger ik, dat doe ik niet

8

letten op

op een kind/een huis **passen** = erop letten en ervoor zorgen

9

uitkomen

als het u **past** = als het u uitkomt, als het een goed moment voor u is

passief

I bijv. naamw.

die of wat zich niet uit in daden

passief verzet

hij is heel passief, hij onderneemt nooit iets

een taal **passief beheersen** = een taal wel kunnen lezen of verstaan, maar niet kunnen spreken of schrijven

II het

1

passiva

2

lijdende vorm van het werkwoord, bijv. in de zin: Jan wordt geslagen

permanent

I bijv. naamw.

voortdurend, wat steeds doorgaat

II de (m) [mv: -en]

kunstmatige golven of krullen in het haar

persoonlijk

I bijv. naamw.

1

van, met, of wat met de persoon zelf of het eigen leven te maken heeft, intiem
persoonlijke begeleiding

dat is persoonlijk, dat vertel ik niet aan anderen

persoonlijke lening = een geldlening door een bank aan een particulier

2

wat het eigen leven raakt, gericht tot of tegen iemand als persoon

het is niet persoonlijk bedoeld

plaatsen

ww [plaatste, h. geplaatst]

1

een plaats geven

iets niet goed kunnen plaatsen = niet goed weten wat iets betekent, hoe je iets moet begrijpen

ik kan die opmerking van hem niet goed plaatsen

2 **econ.**

beleggen

3

in een tijdschrift, krant, op internet zetten

een advertentie plaatsen

4

sport de bal naar een plaats schieten of gooien

praktijk

de [mv: -en]

1

feitelijke toepassing van voorschriften, regels of theorieën

2

beroepswerkzaamheden, toepassing van wat iemand in theorie heeft geleerd

ik loop stage om praktijkervaring op te doen

3

gezamenlijke patiënten of cliënten van een dokter, advocaat e.d.

4

(slechte) daad

illegale praktijken

praktisch

I bijv. naamw.

1

wat te maken heeft met de toepassing

2

zinnig voor het dagelijks leven

zo'n jack is heel praktisch

II bijw.

feitelijk, vrijwel, bijna

de zaal was praktisch leeg

product

het [mv: -en]

1

voortbrengsel van de al of niet gecultiveerde natuur, vrucht
tropische producten

2

voortbrengsel van arbeid of industrie, wat gemaakt wordt
dit bedrijf maakt producten voor de horeca

3

uitkomst van een vermenigvuldiging

proefwerk

zn o [mv: -en]

opgave, vragen die beantwoord moeten worden, om te kijken of de leerlingen de stof goed beheersen

raad

de (m) [mv: raden]

1

wat iemand een ander aanraadt om te doen

wat moet ik doen, kunt u mij raad geven?

met voorbedachten rade = volgens een plan dat vooraf beraamd is

moord met voorbedachten rade

te rade gaan bij = advies vragen, raadplegen

geen raad weten met = niet weten wat je moet doen met

ten einde raad = in een wanhopige positie waarin iemand niet meer weet wat hij moet doen

goede raad was duur = de toestand was erg moeilijk, bijna hopeloos

2

raadgevend of besturend onderdeel, bijv. van een bedrijf

de raad van bestuur

3

plaatsvervangend lid van een hoog militair gerechtshof

reageren

ww [reageerde, h. gereageerd]

1

gebeuren, doen of zeggen of antwoorden naar aanleiding van iets wat gebeurt, van een prikkeling, of van wat iemand doet of zegt

2

een chemische reactie vertonen

rechter

I de (m) [mv: -s]

iemand die bevoegd is uitspraken te doen over overtredingen, misdaden, geschillen enz.

II bijv. naamw.

aan de kant die rechts is

rechthoekig

bn

met rechte hoeken, met een rechte hoek

rechtstreeks

bijv. naamw.

1

zonder omwegen, zonder bemiddeling, regelrecht

2

<openbaar vervoer> **zonder overstappen**

een rechtstreekse verbinding

redeneren

ww [redeneerde, h. geredeneerd]

1

betogen, een gedachtegang ontwikkelen

2

(breedvoerig) praten

reeds

bijw.

al

de feestelijkheden vinden reeds volgende maand plaats

regel

de (m) [mv: -s, -en]

1

lijn, horizontale rij woorden in een boek, artikel enz.

tussen de regels door lezen = in een tekst die dingen begrijpen die er niet in woorden staan

2

gewoonte die als een norm wordt beschouwd, voorschrift

je moet je aan de regels houden

in de regel = gewoonlijk

3

kloostervoorschrift

regelen

ww [regelde, h. geregeld]

in orde maken, zorgen dat iets voor elkaar komt

je krijgt je geld deze week, ik zal dat wel regelen

regelmaat

de

vaste volgorde of vast ritme waarin iets gebeurt

ronduit

ook: ronduit

bijw.

1

openlijk, eerlijk, zonder omwegen

Jarrod zegt altijd ronduit wat hij van iets vindt

2

beslist, absoluut

Karels gedrag is ronduit onbeschoft

ruim

I bijv. naamw.

1

wijd, open, vrij

een ruim landschap

2

wat veel ruimte biedt

ruime kamers

ruim baan maken = de weg vrijmaken

3

ruimdenkend, niet bekrompen

je moet het ruim zien

4

royaal, rijkelijk

ruim kunnen leven

II bijw.

meer dan

ruim voldoende, ruim een uur

III het [mv: -en]

ruimte in een schip die is bestemd voor lading

ruw

bijv. naamw.

1

niet glad, oneffen, grof

de ruwe wol van dit vest schuurt langs mijn huid

2

onbewerkt

een ruwe diamant

3

niet fijn, onbeschaamd, lomp

ruw zijn in het spreken

4

wild, woest, hard

ruw weer

jullie moeten niet zo ruw spelen

5

in grove trekken

een ruwe schets van hoe het wordt

samenvatten

ww [vatte samen, h. samengevat]

in het kort herhalen

scheiden

ww [scheidde, h. / is gescheiden]

1

van elkaar halen of houden

je moet de oude en de nieuwe boeken van elkaar scheiden
een grote afstand scheidde ons

2

<van getrouwde mensen> **uit elkaar gaan**
haar ouders zijn gescheiden

schetsen

ww [schetste, h. geschetst]

1

een schets maken van

2

in woorden kort weergeven
de situatie schetsen

scheuren

ww [scheurde, h. / is gescheurd]

1

een smalle opening trekken in, een scheur maken in
papier scheuren

2

helemaal los of van elkaar trekken
ze scheurde een blad uit het boek

3

scheuren krijgen

dit papier scheurt makkelijk

4

roekeloos en hard rijden
hij scheurde de hoek om

schotel

de [mv: -s]

1

aardewerken schaal

schotels met salades

vliegende schotel = schijfvormig ruimtevaartuig waarvan wordt gezegd dat het door buitenaardse wezens wordt bestuurd

2

gerecht

3

plat schaaltje onder een kopje

4

schotelantenne

schrijven

I **werkw.** [schreef, h. geschreven]

1

met een ballpoint, tekstverwerker enz. letters of cijfers maken

zijn naam schrijven

uren schrijven = tijd noteren die men werkt en die in rekening brengen

2

teksten zoals brieven, boeken of verslagen maken

3

iemand een brief sturen

als je daar bent, moet je wel schrijven, hoor!

II **het**

form. brief

uw schrijven van 15 april jongstleden

schroef

de [mv: schroeven]

1

rond metalen staafje met een spiraalvormige groef dat je ergens in kunt draaien

op losse schroeven staan = niet vast, onzeker zijn

2

voorwerp met gebogen bladen, dat kan draaien en een boot of vliegtuig

voortbeweegt

3

bloeiwijze met de bloemen alleen aan één kant van een stengel

situatie

de (v) [mv: -s, -tiën]

omstandigheden, hoe iets is voor iets of iemand op een bepaald moment, toestand

de soldaten bevonden zich in een hopeloze situatie

snelheid

de (v) [mv: -heden]

hoe snel iets gaat, hoe snel iemand of iets zich voortbeweegt

spreken

ww [sprak, h. gesproken]

1

gedachten en gevoelens in taal uiten

over iets te spreken zijn = tevreden zijn over iets

dat spreekt vanzelf = dat is logisch, het is niet nodig om dat uit te leggen

spreken voor = pleiten voor

2

een toespraak houden

3

met iemand een gesprek voeren

ik spreek hem morgen

4

<van talen> **beheersen**

spreek jij Frans?

standpunt

het [mv: -en]

hoe iemand over iets denkt, opvatting, mening

steunen

ww [steunde, h. gesteund]

1

tegen iets leunen of op iets rusten

de plank steunde op twee uitsteeksels

2

helpen

de ouders steunden hun kinderen

3

kreunen en zuchten

stijl

de (m) [mv: -en]

1

manier van schrijven, schilderen, bouwen enz.

die kunstenaar heeft een heel bijzondere stijl

2

manier waarop iemand dingen doet, hoe hij zich gedraagt

dat is geen stijl!

3

middelste deel van de stamper van een bloem

4

steunpaal, deurpost

strak

bijv. naamw.

1

gespannen

een touw straktrekken

iemand strak houden = weinig vrijheid of geld geven

2

nauw, krap

dat truitje zit veel te strak

streven

ww [streefde, h. gestreefd]

zijn best doen, moeite doen

streven naar = zich ergens voor inspannen, zijn best doen om iets te bereiken

Mathilde streeft ernaar advocaat te worden

succes

(zeg: sukses)

het [mv: -sen]

goed resultaat, goede afloop van iets, iets wat veel bijval, goede reacties krijgt

die film werd een enorm succes

techniek

de (v) [mv: -en]

1

de verrichtingen of bewerkingen die nodig zijn om iets tot stand te brengen
op deze opleiding leren we veel over de techniek van het vak

2

het geheel van resultaten van de toegepaste exacte wetenschappen
dankzij de techniek zijn er nu allerlei apparaten die de mensen werk uit handen nemen

3

vaardigheid, wijze waarop iemand iets tot stand brengt
een voetballer met veel techniek

technisch

bijv. naamw.

wat te maken heeft met de of met een bepaalde techniek

tegelijkertijd

bijw.

tegelijk, op hetzelfde ogenblik

tegenkomen

ww [kwam tegen, is tegengekomen]

ergens zijn en daar toevallig iemand zien, vooral iemand die je kent

ik kwam mijn nichtje tegen in de stad

zichzelf tegenkomen = iets doen waarbij iemand de grenzen van zijn krachten of mogelijkheden bereikt en zijn eigen beperkingen leert kennen

tegenover

I voorzetsel

1

aan de overkant van
tegenover ons huis is een winkel

2

ten opzichte van
dat is niet eerlijk tegenover je broer

3

met de voorkanten naar elkaar
de twee tegenstanders staan tegenover elkaar

4

met een verschillende mening, in conflict
in deze kwestie staan de twee broers tegenover elkaar

II bijw.

aan de overkant
zij wonen tegenover

tegenstelling

zn v [mv: -en]

precies het omgekeerde, dingen of personen die elkaars tegengestelde zijn

telkens

bijw.

steeds opnieuw

ik moet telkens niezen

tenminste

bijw.

woord dat iets een beetje afzwakt of uitdrukt dat iemand het niet helemaal zeker weet, in elk geval

ik wil hem nooit meer zien, tenminste niet zolang hij zich zo gedraagt
hij komt vandaag, dat zei hij tenminste

terechtkomen

ww [kwam terecht, is terechtgekomen]

1

ergens aankomen, belanden, ergens neerkomen of neervallen

we verdwaalden en kwamen terecht in een heel klein dorpje
met deze wind komen er allemaal blaadjes in de vijver terecht

2

in orde komen, zijn doel bereiken, een maatschappelijke positie bereiken

goed terechtkomen

3

teruggevonden worden

tevens

bijw.

tegelijk, ook, bovendien

hij is voorzitter van de biljartclub en tevens penningmeester van de toneelvereniging
een geliefde die tevens mijn beste vriend is

tevoorschijn

bijw.

waarbij iets of iemand zichtbaar wordt

tevoorschijn komen = zich laten zien, zichtbaar worden

tevorens

bijw.

1

vroeger, tot nu toe

2

vooraf, daarvoor

tijdelijk

bijw. naamw.

wat maar een bepaalde tijd duurt, wat niet altijd blijft

het tijdelijke verwisselen met het eeuwige = sterven

tijdens

voorzetsel

in dezelfde periode, op hetzelfde moment dat iets anders gebeurt

tijdens het concert werd ik gebeld

tijdstip

het [mv: -pen]

ogenblik, punt ergens in de tijd

toekomst

de (v)

1

de tijd die nog moet komen

2

goede vooruitzichten, mogelijkheden voor de tijd die nog moet komen
er zit geen toekomst in dit bedrijf

toelichten

ww [lichtte toe, h. toegelicht]

nader verklaren, uitleg geven

toelichting

de (v) [mv: -en]

nadere uitleg

toestaan

ww [stond toe, h. toegestaan]

goedvinden dat iets gebeurt

toestemming

de (v) [mv: -en]

het goedvinden van iets, het zeggen dat iets mag

toets

de (m) [mv: -en]

1

knopje of staafje van een toetsenbord waar je op moet drukken

2

langwerpig staafachtig onderdeel van een muziekinstrument dat je kunt indrukken
de toetsen van de piano

3

penseelstreek

4

proef, test

de toets der kritiek kunnen doorstaan = goed genoeg zijn om positief beoordeeld te worden

toevoegen

ww [voegde toe, h. toegevoegd]

1

erbij doen

ik zal nog een paar links aan onze website toevoegen

2

(onvriendelijk) tegen iemand zeggen

'bemoei jij je liever met je eigen zaken', voegde hij haar toe

3

als steun, hulp ter beschikking stellen

toegevoegd advocaat = advocaat voor mensen met weinig geld, die (voor een deel) door de overheid wordt betaald

tonen

ww [toonde, h. getoond]

laten zien

totaal

I **bijv. naamw.**

1

alles bij elkaar geteld, compleet

het totale bedrag is twintig euro

2

helemaal, volstrekt

ik ben je verjaardag totaal vergeten = ik heb er helemaal niet aan gedacht

II **het** [mv: -talen]

alle getallen of bedragen samen

ik heb in totaal zestig euro uitgegeven

type

(zeg: tiep *of* tiepə)

het [mv: -n, -s]

1

soort, model

welk type auto is dat?

2

persoon met een bepaalde duidelijke eigenschap

een slank type

3

eigenaardig persoon

hij is wel een type, zeg!

uitbreiden

I ww [breidde uit, h. uitgebreid]

1

in de breedte uitstrekken
de boom breidt zijn takken uit

2

groter maken
het winkelcentrum wordt uitgebreid met twintig winkels

II wkd ww

groter worden, zich verspreiden
de stad breidde zich steeds verder uit

uitdrukken

ww [drukte uit, h. uitgedrukt]

1

door drukken leegmaken of uitdoven
een sigaret uitdrukken
een puistje uitdrukken

2

onder woorden brengen, uiten in woorden
zijn gevoelens uitdrukken

uitdrukking

de (v) [mv: -en]

1

vaste manier om iets te zeggen, gezegde, zegswijze

2

gemoedstoestand die, gevoel dat wordt uitgedrukt
die uitdrukking in haar ogen!

uiteindelijk

bijv. naamw.

1

ten slotte, na een tijdje
ze wilde eerst niet, maar uiteindelijk is ze toch met ons gaan zeilen

2

definitief, eind-
de uiteindelijke winnaar

uitgebreid

bijv. naamw.

1

ruim, groot
deze boekwinkel heeft een uitgebreid assortiment kookboeken

2

uitvoerig, met alle bijzonderheden erbij
de boer vertelde ons uitgebreid hoe kaas gemaakt wordt

uitrekenen

ww [rekende uit, h. uitgerekend]

de oplossing vinden door te rekenen
reken eens uit hoeveel 25 keer 25 is

uitsluiten

ww [sloot uit, h. uitgesloten]

1

niet laten meedoen, niet toelaten

2

denken dat het onmogelijk is

ik sluit uit dat hij met deze slechte cijfers nog overgaat

3

onmogelijk maken

het een sluit het ander niet uit = het is allebei mogelijk

uitsluitend

bijw.

alleen maar

het feest is uitsluitend voor leerlingen van onze school

uitzoeken

ww [zocht uit, h. uitgezocht]

1

bekijken en kiezen welke je wilt

alle kinderen mochten een cadeautje uitzoeken

2

bekijken en bepalen wat bij elkaar hoort of welke je kunt gebruiken en welke niet

ik moet die stapel brieven nog uitzoeken

3

erachter proberen te komen hoe iets in elkaar zit

de politie zoekt uit wie de schilderijen heeft gestolen

vandaar

bijv.

1

van die plaats

2

daarom

onze auto was kapot, vandaar dat we niet zijn gekomen

vanwege

voorzetsel

1

uit naam van, in opdracht van, namens

ik heet u allen welkom vanwege het bestuur

2

wegens, om reden van

de weg was gesloten vanwege dichte mist

verantwoordelijk

bijv. naamw.

met verantwoording, met zware plichten

een verantwoordelijke positie

verantwoordelijk zijn voor = degene zijn die ervoor moet zorgen dat alles goed gaat; degene zijn wiens schuld het is

wij zijn verantwoordelijk voor de organisatie van het feest

ik ben verantwoordelijk voor de schade aan jouw fiets

verband

het [mv: -en]

1

stuk stof dat iemand om een gewond lichaamsdeel doet

hij had een verband om zijn hoofd

2

het met elkaar te maken hebben, samenhang, context

er bestaat een verband tussen roken en longkanker

3

verbintenis

onder hypothecair verband liggen = bezwaard zijn met een hypotheek

verbinding

de (v) [mv: -en]

1

het verbinden of verbonden zijn

zich in verbinding stellen met = contact opnemen met

2

samenvoeging, koppeling

3

mogelijkheid om te reizen met trein, bus e.d.

er was hier een busverbinding maar die is opgeheven

4

technische mogelijkheid tot telefonisch contact

de verbinding is verbroken, ze heeft zeker opgehangen

verbod

het [mv: -boden]

bevel om iets niet te doen

verbond

het [mv: -en]

1

vereniging

een verbond van uitgevers

2

samenwerking tussen landen

Engeland en Frankrijk hadden een verbond gesloten

verdelen

I **ww** [verdeelde, h. verdeeld]

1

in stukjes delen

ik heb het vel papier in vier stukken verdeeld

2

uitdelen, iets onder elkaar verspreiden

verdeel jij de stukken taart even?

3

onenigheid, ruzie veroorzaken

verdeel en heers = maak dat de mensen ruzie met elkaar maken zodat je de baas kunt worden

4

Belg. ook bezorgen, distribueren

II **wkd ww**

zich splitsen

vergelijken

ww [vergeleek, h. vergeleken]

1

kijken of er verschillen of overeenkomsten zijn tussen twee mensen, dingen, situaties e.d.

ik vergeleek het valse met het echte bankbiljet

zichzelf vergelijken met iemand anders = zichzelf beoordelen op basis van hoe die ander is

2

vaststellen dat er overeenkomsten zijn

hij vergeleek haar met een engel

vergroten

ww [vergrootte, h. vergroot]

groter maken

vergotende trap = woordvorm die een hogere graad aangeeft, bijv. hoger, dunner

verhinderen

ww [verhinderde, h. verhinderd]

maken dat iets niet gebeurt, beletten

verklaren

ww [verklaarde, h. verklaard]

1

de betekenis, de bedoeling uitleggen

verklarend woordenboek

2

te kennen geven

de oorlog verklaren

een verklaard vijand van = een overtuigd tegenstander van

verklaring

de (v) [mv: -en]

1

het verklaren

2

de uitleg

3

mededeling, het te kennen geven van iets

4

schriftelijk stuk waarin iets te kennen wordt gegeven, uitgelegd e.d.

veroorzaken

ww [veroorzaakte, h. veroorzaakt]

de oorzaak zijn van, maken dat iets gebeurt

een ongeluk veroorzaken door te hard te rijden

verplaatsen

I ww [verplaatste, h. verplaatst]

op een andere plaats zetten, een andere plaats geven

II wkd ww

1

naar een andere plaats gaan

zich verplaatsen in iemand anders = zich zijn gevoelens en gedachten voorstellen

2

zich voortbewegen

zij verplaatst zich met behulp van een rollator

verplicht

bijv. naamw.

wat moet

(aan) iemand veel verplicht zijn = veel aan iemand te danken hebben

verrichten

ww [verrichtte, h. verricht]

doen, maken, uitvoeren

veel werk verrichten

verschijnen

ww [verscheen, is verschenen]

1

tevoorschijn komen, zichtbaar worden

er verschenen allemaal rode plekken op haar huid

2

<van boeken enz.> **nieuw uitkomen en voor het eerst in de winkel liggen**

weet jij wanneer het eerste boek van Roald Dahl is verschenen?

3

vervallen

verschenen termijnen = vervallen termijnen

verschuiven

ww [verschoof, h. / is verschoven]

1

van zijn plaats schuiven

2

zich verplaatsen door te schuiven

3

fig. uitstellen

we hebben de afspraak verschoven naar volgende week

vertonen

I ww [vertoonde, h. vertoond]

laten zien

er werden mooie films vertoond in de bioscoop

zoiets is nog nooit vertoond! = zoiets heeft nog nooit iemand gedaan!

II wkd ww

tevoorschijn komen, verschijnen

vervolg

het [mv: -en]

voortzetting, wat erna komt, volgende deel

het vervolg van de film bekijken we volgende keer

in het vervolg = voortaan

verwachting

de (v) [mv: -en]

1

het verwachten

in (blijde) **verwachting** = zwanger

2

hoop

verwarren

ww [verwarde, h. verward]

in de war brengen

verwarren met = voor iemand of iets anders aanzien

verwerken

ww [verwerkte, h. verwerkt]

1

gebruiken bij het maken van iets, omwerken tot iets anders

tuinafval verwerken tot compost

2

informatie in zich opnemen

leerstof verwerken

3

psychisch omgaan met verlies of verdriet

iemands dood verwerken

4

jur. verliezen

verwisselen

ww [verwisselde, h. / is verwisseld]

ruilen, wisselen

een band verwisselen

mijn zus en ik zijn van plaats verwisseld = zij heeft mijn plaats genomen en ik die van haar

verzamelen

I ww [verzamelde, h. verzameld]

bij elkaar brengen, proberen bij elkaar te krijgen

hij verzamelt postzegels

II wkd ww

bij elkaar komen

we hadden ons op het plein verzameld

verzinnen

ww [verzon, h. verzonnen]

1

bedenken

ergens iets op verzinnen = een oplossing bedenken

2

fantaseren, iets bedenken wat niet waar is of wat niet bestaat

hij had het hele avontuur verzonnen; er was helemaal niets gebeurd

verzoeken

ww [verzocht, h. verzocht]

1

vragen om iets

2

in verzoeking brengen, proberen te verleiden

de goden verzoeken = iets doen of zeggen waardoor iemand moeilijkheden over zichzelf afroept

vierhoek

zn m [mv: -en]

vlak dat wordt ingesloten door vier rechte lijnen

volgen

ww [volgde, h. / is gevolgd]

1

achter iets of iemand aan gaan, achternagaan
de politie is de verdachte gevolgd

2

iemands gedachtegang (proberen te) begrijpen
jij bent niet te volgen

3

luisteren naar, geregeld bijwonen
ik heb een cursus gevolgd

4

nadoen
zij heeft haar grote zus in alles gevolgd

5

komen na
op de winter volgt de lente
wie volgt?
als volgt = zoals hierna gezegd

6

handelen naar
hij heeft altijd zijn eigen inzicht gevolgd

7

voortvloeien
hieruit volgt dat

8

Belg. begeleiden <van leerlingen, patiënten>

voorbereiden

I ww [bereidde voor, h. voorbereid]

1

vooraf het nodige doen, klaarmaken
een vergadering, diner voorbereiden

2

voorzichtig inlichten
iemand voorbereiden op slecht nieuws

II wkd ww

zich klaarmaken
zich op iets voorbereiden = er rekening mee houden dat het kan gebeuren
we zijn op het ergste voorbereid

voordeel

het [mv: -delen]

1

iets wat gunstig, positief is
het is een voordeel dat mijn nieuwe huis een tuin heeft
in het voordeel zijn = in een gunstiger positie (dan een ander)

2

profijt, winst
voordeel behalen
zijn voordeel met iets doen
voordeel trekken van

voorkomen

ww [voorkwam, h. voorkomen]

zorgen dat iets niet gebeurt

ik kon nog net voorkomen dat de vaas viel

voorlopig

I bijv. naamw.

nog niet vast, nog niet voorgoed

vandaag kreeg ik de voorlopige beoordeling, later krijg ik de definitieve

jur. voorlopige hechtenis = het opsluiten van een verdachte van een ernstig misdrijf voordat zijn zaak is behandeld

II bijw.

de komende tijd, tijdelijk

nu het dooit, kunnen we voorlopig niet meer schaatsen

voornamelijk

bijw.

hoofdzakelijk, vooral

in dit gebouw wonen voornamelijk studenten

voorspellen

ww [voorspelde, h. voorspeld]

dingen over de toekomst zeggen

voorstellen

I ww [stelde voor, h. voorgesteld]

1

een voorstel doen

2

vertellen wie iemand is

iemand aan een gezelschap voorstellen

3

inhouden, betekenen, afbeelden

wat stelt dit voor?

weinig voorstellen = van weinig belang zijn, niet veel bijzonders zijn

dat baantje van hem stelt weinig voor

II wkd ww

1

zeggen wie je bent

mag ik me even voorstellen? ik ben Joan

2

verbeelden, in gedachten voor zich zien

ik kan me voorstellen dat je moe bent na zo'n lange wandeling

3

van plan zijn

ik stel me voor daar twee dagen per week aan te besteden

voortaan

bijw.

in het vervolg, van nu af aan

we zullen voortaan geen ruzie meer maken

voortdurend

bijv. naamw.

aanhoudend, de hele tijd door

voorzien

I werkw. [voorzag, h. voorzien]

1

voorzien, verwachten

deze nederlaag hadden we niet voorzien

2

zorgen voor

in zijn eigen onderhoud voorzien

3

ervoor zorgen dat iemand krijgt wat hij nodig heeft

iemand van voedsel voorzien

4

regelen

daarin voorziet de wet niet

5

Belg. vaststellen, bepalen

de wet voorziet controle- en sanctiemaatregelen

II werkw. [volt. deelw.]

gericht, gemunt

het voorzien hebben op iemand = het gemunt hebben op iemand, iemand altijd als mikpunt nemen

het niet zo op iemand voorzien hebben = iemand niet graag mogen

vrijwel

bijw.

bijna

weergeven

ww [gaf weer, h. weergegeven]

1

(tekst e.d.) op een andere plaats en/of tijd opnieuw laten horen of zien
een discussie letterlijk weergeven

2

ideeën, gevoelens enz. afbeelden of opschrijven
dit gedicht geeft weer hoe de dichter zich voelde toen zijn geliefde hem had verlaten

wegzetten

ww [zette weg, h. weggezet]

1

opzietten, ergens anders neerzetten
een stoel wegzetten

2

(weer) op zijn plaats zetten
de kopjes in de kast wegzetten

3

beleggen, op rente zetten
een kapitaaltje wegzetten tegen zes procent rente

4

verkopen
we konden duizend van die fietsen wegzetten

5

presenteren, beschrijven
iemand wegzetten als (onbetrouwbaar, saai enz.) = (in het openbaar) verklaren, de indruk wekken dat iemand zo is

werkelijk

bijv. naamw.

1

wat echt zo is, wat echt bestaat

2

werkzaam, actief
in werkelijke dienst

3

heus, inderdaad
het is werkelijk voortreffelijk

werkelijkheid

de (v)

dat wat echt bestaat, wat werkelijk is
de werkelijkheid is altijd anders dan de voorstelling die je er van tevoren van maakt

werkstuk

zn o [mv: -ken]

werk, zoals een voorwerp of een tekst, dat wordt gemaakt
ik maak voor school een werkstuk over Roemenië

wijze

I **de (m)** [mv: -n]

wijs man

II **de** [mv: -n]

manier

bij wijze van spreken = om het zo uit te drukken

wijziging

de (v) [mv: -en]

verandering

wisselen

ww [wisselde, h. gewisseld]

1

omruilen, iets geven voor iets anders

2

geld van de ene geldsoort geven en van een andere terugkrijgen

euro's wisselen tegen Russische roebels

3

veranderen, voor iets anders in de plaats komen

het weer wisselt erg

4

<bij kinderen> **het vervangen worden van het melkgebit door het blijvende gebit**

zekerheid

de (v) [mv: -heden]

1

het zeker zijn van iets, het zeker weten van iets

ik weet het met zekerheid

2

veiligheid

de zekerheid van een vaste baan

voor de zekerheid = voor als het nodig mocht zijn

het regent niet maar ik neem voor de zekerheid toch een paraplu mee

sociale zekerheid = zekerheid voor mensen door de sociale verzekeringen

3

onderpand

zekerheid stellen

zorgen

ww [zorgde, h. gezorgd]

1

doen wat nodig is

zorg dat het werk op tijd afkomt

2

verzorging geven, een mens of dier geven wat hij nodig heeft

ik zorg voor onze twee cavia's

voor zichzelf kunnen zorgen = zich (financieel) kunnen redden

zorgvuldig

bijv. naamw.

met zorg, precies

ze maakt zich zorgvuldig op